

Kv:n ote § 37/4.3.2013 Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

Khall. 4.2.2013 § 97
Khall. 25.2.2013 § 111

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa koko maanlaajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Osana kuntauudistusta hallitus käynnisti syksyllä 2011 hallitusohjelman mukaisen koko maan kattavan selvityksen kullekin alueelle tarkoituksenmukaisesta kunta- ja palvelurakenteesta.

Valtionvarainministeriö asetti helmikuussa 2012 kuntarakennelakia valmistelevan työryhmän, jonka tehtävänä oli seurata ja arvioida kunta- ja palvelurakenneseelvityksestä saatavaa palautetta ja sen pohjalta laatia yhteenveto alue- ja kuulemiskierroksesta sekä tehdä uudistuksen vaikutusarviointi ja laatia tarkennettu esitys uudistuksen kriteereistä ja toteuttamistavoista. Lisäksi työryhmän tuli valmistella luonnos hallituksen esitykseksi kuntauudistusta ohjaavaksi rakennelaksi.

Nyt kyseessä oleva kuntarakennelakiluonnos on valmisteltu hallituksen linjausten pohjalta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä kuntajakolakia, ja samalla lain nimike muutettaisiin sen sisältöä paremmin kuvaavaksi kuntarakennelaksi. Lakiin on tarkoitettu lisätä säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvityisperusteista ja niistä poikkeamisesta sekä muutettaisiin kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskevia säännöksiä.

Valtiovarainministeriö pyytää kuntarakennelakiluonnoksesta lausuntoa yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityisperusteista (mukaan lukien poikkeamisperuste) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä
- valtionneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta
- yhdistämisavustuksien ehdoista ja määrästä
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Lakiluonnokseen liittyvät keskeiset ehdotukset liittyvät kuntajaon kehittämistä ja uusien kuntien muodostamista ohjaaviin säännöksiin, selvitysvelvollisuuteen, valtionneuvoston päätöstoimivaltaan kuntajaon muuttamisesta ja kuntien yhdistymisen taloudellisesta tuesta.

Lakiluonnoksen keskeisenä tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Vahvat peruskunnat pyritään muodostamaan luonnollisista työssäkäyntialueista, jotka pystyisivät luomaan edellytykset talouskasvulle ja työllisyydelle sekä kykenisivät tehokkaasti huolehtimaan yhdyskuntarakenteen kehittämistä ja estää yhdyskuntarakenteen hajautumista. Tavoitteena on lisäksi vahvistaa kuntataloudeltaan vakaampien kuntien muodostamista.

Lakiluonnoksen mukaan kunnalla on velvollisuus selvittää kuntien yhdistymistä, jos

- kunnan asukasmäärä jää alle 20.000 asukkaan
- kunnan työpaikkaomavaraisuus on alle 80 %
- kunnan pendelöinti työssäkäyntialueen keskuskuntana on vähintään 25 %
- kunnan rahoituksen riittävyttä ja vakavaraisuutta kuvaavat kunnan talouden tunnusluvut alittavat kunnan peruspalvelujen

valtionosuudesta annetun lain 63A pykälän perustella annetun valtionneuvoston asetuksen raja-arvot kahtena vuonna peräkkäin.

Esityksessä ei laajenneta valtioneuvoston toimivaltaa päättää yleisesti kuntien yhdistymisestä kuntien valtuustojen sitä vastustaessa. Päätöksenteko kuntien yhdistymisestä perustuisi pääsääntöisesti kuntien yhteiseen esitykseen. Ainoa poikkeus tästä on erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn kytketty valtioneuvoston toimivalta päättää kuntien yhdistymisestä.

Selvitysvaihetta varten kunnilla on mahdollisuus hakea valtionvarainministeriöltä avustusta kuntajakoselvityksen kustannuksiin. Jos kunnat yhdistyvät, yhdistämisavustus on kuntien yhdistymistä kohden 3-10 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriryhmä on linjannut palvelurakennemuutoksen jatkoa 15.11.2012. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriryhmän esityksessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskeviksi linjauksiksi on lähtökohdalla ollut kaksiportainen järjestelmä: uusi laaja perustaso, joka tukee erityisvastuutasoa. Palvelurakennemuutoksen peruslinjauksena on, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuu on kunnilla. Poikkeusmenettelyä on mahdollista, että kunnat yhdessä voivat muodostaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuuseen kykeneviä, väestöpohjaltaan riittävän suuria sosiaali- ja terveydenhuoltoalueita. Tavoitteena on, että sote -päätökset tukevat kuntarakenteen muutoksia siten, että riittävän vahvat peruskunnat ovat ensisijainen vaihtoehto.

Hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmä linjasi kuntauudistuksen kriteereissä kesäkuussa viime vuonna, että sosiaali- ja terveydenhuollon kannalta kunnan väestöpohjan on oltava vähintään n. 20.000 asukasta. Vasta tämä väestöpohja luo mahdollisuuden omaan palvelutuotantoon, matalan kynnyksen palveluihin sekä lähipalveluihin. Tässä vaiheessa ei ole vielä linjattu yksiselitteisesti, miten suuri väestöpohja tarvitaan siihen, että perus- ja erikoistason palvelut voidaan integroida. Sosiaali- ja terveydenhuollon erityisvastuualueita on tässä vaiheessa valittu viisi. Erityisvastuualueiden rooli ja tehtävät on tarkoitus tarkentaa jatkotyössä niin, että kuntien asema palvelujen järjestäjänä vahvistuu.

Kuvatut kriteerit tarkoittavat sitä, että Loppi ja Hausjärvi ovat velvollisia selvittämään kuntien yhdistymistä. Riihimäen on perustellusti syytä lähteä mukaan kyseessä olevaan selvitystyöhön.

Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta tulee toimittaa 7.3.2013 mennessä sähköpostilla valtionvarainministeriölle. Kunnan tulee ilmoittaa 30.11.2013 mennessä, minkä kuntien kanssa selvitys tehdään. Yhdistymisesitys on tehtävä 1.4.2014 mennessä (edellytys yhdistymisavustusten ja valtionosuuksien menetysten saamiseksi).

(sk)

Ehdotus/KJ:

Kaupunginhallitus lausuu kuntalakiluonnoksesta seuraavaa:

- Lakiluonnos sisällöltään vastaa Riihimäen kaupungin näkemystä vahvan peruskunnan keskeisestä kriteeristöstä.
- Luonnoksen esitys määrääjoista ja menettelyistä on sinänsä oikea.
- Valtioneuvoston toimivalta päättää kuntajaon muuttamisesta on liian rajoitettu. On hyvin mahdollista, että kuntarakennelain kuntien uudistamista ohjaava vaikutus jää varsin vähäiseksi.

- Yhdistymisavustuksien ehdot ja määrät ovat oikeansuuntaiset.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevat linjaukset ovat varsin yleispiirteisiä, ja niillä tässä muodossa ei liene oleellista kehittämisen ohjausvaikutusta. Riihimäen kaupunki korostaa vastaisessa kehittämisessä tarvetta integroida sosiaalitoimen ja perusterveydenhuollon tehtävät vahvan peruskunnan mallilla. Se merkitsee käytännössä seutukunnan, talousalueen ja kaupunkiseudun tasoista kuntarakennetta Suomessa.

Kaupunginhallitus saattaa lausunnon kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Päätös:

Pirjo-Liisa Snellman-Tenhusen pyynnöstä asian käsittely päätettiin jättää pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Khall. 25.2.2013 § 111

(sk)

Ehdotus/KJ:

Päätösehdotus entinen.

Päätös:

Riitta Takala ehdotti Riku Bitterin kannattamana, että muutetaan lausuntoehdotuksen toiseksi viimeinen virke kuulumaan seuraavasti: ”Riihimäen kaupunki korostaa vastaisessa kehittämisessä tarvetta seutukunnassa tai alueella integroida sosiaalitoimen ja perusterveydenhuollon tehtävät”.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti hyväksyä kaupunginjohtajan päätösehdotuksen muutettuna Riitta Takalan ehdottamalla tavalla.

Kvalt. 37 §

Päätös:

Keskustelun kuluessa Jorma Katila ehdotti Mirja Lammin kannattamana, että kaupunginhallituksen ehdotukseen lisätään seuraavaa:

”Riihimäen kaupunki suhtautuu myönteisesti lakiluonnoksessa esitettyyn palvelujen edellyttämään väestöpohjavaatimukseen. Seutumme noin 100.000 asukkaan palvelut on mahdollista järjestää parhaiten yhdessä ja siksi riittävä väestöpohja on tärkeä.

Kuntarakennelain edetessä luonnoksen mukaisena tulee Hyvinkään-Riihimäen talousaluetta tarkastella nykyisestä maakunta-, sairaanhoito- ja vaalipiirijaosta välittämättä yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena.

Tulee selvittää toteuttamismahdollisuudet kuntaliitokseen tai sosiaali- ja terveystaloudella metropolialueelle suuntautuvien kuntien kanssa.”

Edelleen Mirja Lammi Petri Lahtisen kannattamana ehdotti, että kaupunginhallituksen ehdotuksen kolmannen ranskalaisen viivan kohta poistetaan ja korvataan seuraavasti:

”On hyvä, ettei lakiluonnos pidä sisällään mahdollisuutta pakkokeinojen käyttöön kuntaliitoksissa yleisesti.”

Koska oli tehty kaupunginhallituksen ehdotuksesta poikkeavia kannatettuja ehdotuksia, puheenjohtaja määräsi toimitettavaksi äänestyksen tehden samalla seuraavan äänestysesityksen: ensin äänestetään Jorma Katilan ehdotuksesta. Ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät ”jaa” ja ne, jotka kannattavat Katilan ehdotusta, äänestävät ”ei”. Äänestysesitys hyväksyttiin ja äänestys päätettiin puheenjohtajan esityksestä suorittaa

seisomaan nousten. Suoritetussa äänestyksessä annettiin 35 jaa-ääntä ja 8 ei-ääntä, joten puheenjohtaja totesi valtuuston päättäneen olla tekemättä Katilan esittämään lisäystä.

Seuraavaksi puheenjohtaja määräsi toimitettavaksi äänestyksen kaupunginhallituksen ehdotuksen ja Mirja Lammin ehdotuksen välillä tehden seuraavan äänestysesityksen: ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät ”jaa” ja ne, jotka kannattavat Mirja Lammin ehdotusta, äänestävät ”ei”. Äänestysesitys hyväksyttiin ja äänestys päätettiin puheenjohtajan esityksestä suorittaa seisomaan nousten. Suoritetussa äänestyksessä annettiin 31 jaa-ääntä ja 12 ei-ääntä. Näin ollen puheenjohtaja totesi, että Lammin esittämää muutosta ei hyväksytty ja kaupunginhallituksen ehdotus tuli valtuuston päätökseksi.

Merkittiin, että Päivi Räsänen ei esteellisenä ottanut osaa asian käsittelyyn ja poistui täksi ajaksi paikaltaan.

Merkittiin, että Jorma Katila, Mikko Lund, Mirja Lammi ja Petri Lahtinen ilmoittivat eriävän mielipiteensä päätökseen.

Täytäntöönpano

päätösote/sähköposti 7.3.2013 mennessä osoitteeseen
valtiovarainministeriö@vm.fi, Hausjärven kunta, Lopen kunta,
Hyvinkään kaupunki

Muutoksenhaku

ei muutoksenhakuoikeutta (KuntaL 91 §)